

Güneş doğudan yükselir, güç her yerden!

BAKIN STAR WARS'TA NELER GÖRÜRÜZ... İMPARATORLUK, İSYANCILARA YARDIM ETTİĞİ GEREKÇESİYLE TÜM BİR GEZEĞENİ YOK EDER. BİR TEK EMİRLE VE GÖZ KIRPMADAN. ARANAN BİR KİŞİ İÇİN KÖYLER YAKILIR, SORGUSUZ SUALSİZ ÖNÜNE GELEN VURULUR

BİLGE SELÇUK
@byagmurlu

bir yandan bunları düşünüyorum, bir yandan kızımın fen ödevini kontrol ediyorum: Yıldız, kendiliğinden ışık üreten, kuvvetli doğal ışık kaynağıdır.

Doğru, kuvvetlidir yıldızlar, sıcak ve parlaktırlar. Ve yıldızların savaşı başka bir şeye benzemez. Star Wars'un (Yıldız Savaşları filmlerinin) benzerleri arasında bambaşka bir yeri olması da boşuna değildir keza.

Bırakın serinin son yıldızı Güç Uyanıyor'u bir yana, ileri teknoloji kullanan bir dolu fantastik film arasında, 1977'de çekilmiş olan ilk Star Wars filminin bile hala aynı derecede ilgi çekici olması da tesadüf değildir. Hikayesi çok da karmaşık olmayan, bilimsel altyapısı diğer filmlerle zor boy ölçüşebilen bu film neden bu kadar özeldir ki?

Özeldir elbet, çünkü aynı Yüzüklerin Efendisi gibi, karakterler ve hikaye tam da hayatın içindedir. Serinin yaratıcısı George Lucas, bir Joseph Campbell hayranıdır. Campbell, karşılaştırmalı mitolojinin en önemli isimlerindedir. Lucas, ilk senaryoyu yazmadan önce Campbell'in Kahramanın Sonsuz Yolculuğu (The Hero with a Thousand Faces) kitabını defalarca okur, rehber edinir. Yapmaya uğraştığı sadece bir film değil, bir mit yaratmaktır aslında.

Campbell'a göre mitoloji, uzun insanlık tarihi boyunca, kişinin kendisini bu uçsuz bucaksız evrende konumlandırmasını sağlar. İnsan, mitler sayesinde varlığına anlam kazandırabilmiş, ölüm korkusuyla başedebilmiştir. Bilim ve rasyonel düşünce mitolojiyi inanılır olmaktan çıkardıkça, bu işlevleri sanat üstlenir.

Biz de bu sanat şaheseri Star Wars filmlerinde Campbell'in ve psikolojinin etkilerini kolayca fark ederiz. Campbell, karşılaştırmalı mitoloji çalışmalarında, analitik psikolojinin kurucularından ünlü psikiyatrist Carl Jung'un kolektif bilinçaltı ve arketipal figürler kuramlarından yararlanır ve bunların dünya mitolojilerindeki karşılıklarını araştırır. Nihayetinde, pek çok mittedeki ortak noktayı analiz ederek onyedici safhalı bir "monomit" oluşturur.

Monomit, kahramana yapılan önemli bir görev çağrısı ile başlar. Kahraman önce bu görevin boyunu aştığını düşünür, çağrışı reddeder. Fakat karşısına bir rehber çıkar, ona yol gösterir, hatta görevi gerçekleştirirken işine yarayacak bir araç verir. Görevi kabullenmek ilk eşittir. Bu eşiği geçen kahraman, evinden, tanıdığı aleminden ayrılarak tehlikeli yola girer. Yolda birkaç kez başarısızlığa uğrar. Ama mutlak sevgiyle de karşılaşır, yanında arkadaşları, yol ortakları vardır, baştan çıkarılmaya göğüs gerer. Baba figürüyle hesaplaşma, ölüm tehlikesiyle sınanma, olgunlaşma ve değişim için önemli deneyimlerdir. Evine dönüp özgür yaşayabilmesi, ölümü ve korkuyu yenmesiyle mümkün olur.

Star Wars'taki Luke Skywalker karakteri, yolculuktaki tüm bu safhaları teker teker tamamlayarak diğer mitolojik kahramanların yanındaki yerini alır. Yani kendisi önemli bir figürdür. (Peki, serinin son filmini izleyenler bir düşünsün, Luke Skywalker ne kadar önemlidir sahiden.)

Ama insanlık tarihinden damıtılarak elden edilen sembollerin, yani İmparatorluğun, Darth Vader'in, karanlık tarafın savaşı olan Sithlerin, düzen ve barışın koruyucusu Jedilerin ve Direniş İsyancılarının da önemli olduğunu söylemek lazım. Hepsinin bu gün yaşadıklarımızla ilgili bize söyledikleri var.

Bakın Star Wars'ta neler görürüz... İmparatorluk, isyancılara yardım ettiği gerekçesiyle tüm bir gezegeni yok eder. Bir tek emirle ve göz kırpmadan. Aranana bir kişi için köyler yakılır, sorgusuz sualsiz önüne gelen vurulur. İmparatorluk bittiğinde dahi, takipçileri vardır, arta kalan First Order (İlk Düzen) gibi. First Order'ın etrafa korku salan binlerce askeri, ailelerinden küçük yaşta uzaklaştırılmış, beyinleri iktidarın eğitimi ile yıkanmış, ölüm makinesi olmak üzere koşullandırılmış gençlerden oluşur. Sistemin sadık köleleridirler. Emirleri sorgusuz sualsiz yerine getirir, Nazi vari törenlerle zalim iktidarın muhalif gezegenleri yok etmesini alkışlarlar. Ama bakın, beklenmedik bir şey olur! İçlerinden emre itaat etmeyi

reddeden, gidişatı değiştirmek isteyen tek bir vicdan sahibi asker çıkınca, her şey tersine döner! Finn, ak kuzuların içindeki tek kara kuzu, o en güçlü görünen, zalim yönetimin karşısında mazlum, haklı ve (üstelik) zayıf olanın yanında saf tutar, hayatı pahasına. Başka türlü yapmasına vicdanı elvermediği için.

Bu hikayeler elbette çeşitlendirilebilir. Sanat ve edebiyat, insanlığın yüzyıllardır devam eden ortak deneyimlerini farklı şekillerde anlatır. Serinin son filmi, Güç Uyanıyor, bize tüm bu konularda yine iyi mesajlar veriyor. Diyor ki: İyi ve kötü her yerden çıkabilir. İyi olacağını tahmin ettiğinizin içinden kötü, kötü olacağını tahmin ettiğinizin içinden iyi çıkabilir. İnsanlar gelişir, değişir ve her yöne doğru evrilebilir. Güç, iyilik için de, kötülük için de kullanılabilir. Bunun açık ve gizli, pekçok farklı yolları vardır.

Twitter'da yazdığı kadarıyla, cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan "Diyarbakır'dan doğan barış güneşi, inşallah tüm coğrafyamızı ısıtacak" demiş. Barış güneşinin coğrafyamızı ısıtması izan sahibi herkesin dileği şüphesiz, ama o güneşin zorla, silahla, kırıp dökerek, yakıp yıkarak, yok ederek doğmayacağını, bu böyle yapılırsa coğrafyamızın çok daha başka şeylerle, belki ölüm yıldızlarıyla yanacağını görmek lazım.

Ben de bu hafta ödev kontrol ederken o en basit bilgiyi hatırladım: Güneş bize yakın bir yıldızdır, kuvvetlidir, ışıktır, parklaktır, hayat kaynağıdır ve dahası, doğudan yükselir. Güneş iyidir, pozitifdir ve bu yüzden kazanır. Ve Güç Uyanıyor'da gördüğümüz gibi, iyiliğin kazanması Luke Skywalker sayesinde değil (ortaya çıkınca mutlu olduğumuza inkar edemesek de), gücü gayet sınırlı görünebilen, kararlı, iyi niyetli, gayretli insanların birarada, sebatla yol ortaklığı yapması sayesinde olur. Esas olan yol arkadaşlarıdır, kahramanı onlar kahraman yapar, kahraman olmadan onlar yine de zafer kazanabilir.

Demek ki güneşin doğmaya, ısıtmaya ve parlamaya devam etmesini istiyorsak, neye ihtiyacımız varmış?

Yazmakta güçlük çektiğimiz bir dönem. Güneydoğuda olağanüstü zor koşullarda yaşamaya gayret eden insanlar, boşalan şehirler, zulüm, ölümler, büyük acılar, bu tarafta, batıda yani, bir şey yapılabilir mi çabası. Çocuklar ölmesin, kimse ölmesin istiyoruz. Eşit şekilde, barış içinde yaşayabilmek zor değil, olmamalı. Zihnimiz meşgul, kalbimizde ağırlık, bu kelimeler halimizi anlatmakta yetersiz, bir yanda iş gücü, devam eden günlük hayat. Ve hepsinin üstüne iktidar partisinden gelen bir ses: "Cizre'ye, Silopi'ye nasıl giriliyorsa ODTÜ'ye de girilir." (Ben de ODTÜ'lüyüm ve düşünüyorum.) Bir de Sabiha Gökçen'de ne olduğunu tam anlayamadığımız bir olay, şarapnel parçaları ve hayatını kaybeden bir kadın. Ondaki ("kendisinden" değil), çok söz edilmedi.

Bu olaylar, doğudan batıya, demeçler,